Versoix, 18 Juli 1914

Beste vrienden,

Daareven kreeg ik van den minister het volgende schryven in antwoord op myn verzoek aan hem van twee maanden geleden.

In antwoord op uwen brief van den 17en Mei j.l. heb ik de eer U mede te deelen, dat de Gouverneur Generaal besloten heeft om by eventueele toepassing van de interneering aan U een maandelykschen onderstand toe te kennen van 175, aan Raden Mas Soewardi Soerjaningrat van 75 en aan Tjipto Mangoenkoesoemo van 125, een en ander voorloopig voor den tyd van zes maanden, zullende na afloop van dien termyn over verlenging daarvan of wyziging van de gemelde bedragen worden beslist, met de al dan niet in verband gebleken mogelykheid om in eigen levensonderhoud te voorzien. Ik teeken hierby aan, dat het in de bedoeling van den landvoogd ligt te trachten U drieen tot dit laatste van landswege in de gelegenheid te stellen.

De Minister van Kolonien
(w.g.) Th.B, Pleyte.

Leest dezen brief goed en bewondert het chineesche karakter van den Hollander. By de tot standkoming van het regeeringsreglement werd de wenschelykheid uitgesproken dat de regeering by eventueele toepassingen van haar recht van verbanning de verbannenen zou doen onderhouden overeenkomstig hun rang en stand. Daarvan blykt echter niets in ons geval. Je moet er ook op letten hoezeer de onderstandsuitkeering verschillend is. Voorzoover Soewardi betreft kan het er mee door, gezien het salaris dat hy had. Wat Tjipto betreft is toch reeds een miskiene betaling in uitzicht gesteld, terwyl wat my met vrouw en drie kinderen aangaat een voudig van het „pensioen" niet te leven is. Bovendien, na zes maanden zou dat salaris worden verminderd terwyl de regeering wel zoo vriendelyk zal wezen om ons werk te geven, by voorbeeld als klerk of commiès op haar bureaus. Daar ik my natuurlyk voor zulk werk al evenmin zal laten vinden als jullie zou dit voor de goedertieren regeering een aanleiding zyn om onzen onderstand te verlagen, als gevolg van "onzen onwil".

Wat moet er toch in het hart van dien buitenzorgschen pilaarbyter omgaan! Wat moet hy toch wel voor plichtsgevoel hebben ten aanzien van de opvoeding van kinderen, dat hy het waagt met een dergelyken aalmoes aan te komen. Want ik noem dit een aalmoes. Wy zouden ten overvloede zelf moeten zorgen voor huis en huisraad, hetzy schreeuwend duur op die afgezonderde plaatsen, hetzy niet te verkrygen en dus overgeleverd zyn aan den en genen pensionhouder. Kortom het is duidelyk genoeg dat de regeering ons met de broodmand wil straffen. Wat de praatjes van mynheer Pleyte by de begrootingsdebatten nu waard zyn, kan men juist zien. Het wordt, let eens op, nog uitgespeeld als een welwillendheid dat de regeering ons tot werk in staat wil stellen. Nietwaar, zoo zal de regeering nog voordeel hebben van de verbanning: goedkoope arbeidskrachten. Chineezen!

Ik heb Pleyte enkel geantwoord dat ik zyn missieve ontvangen heb. Anders niet. Wanneer ik op het miskiene van deze geheele affaire wees, zou het den schyn hebben, als of ik voor meer aan het transigeeren ging. En ik neem er op te wyzen dat myn rang en stand meer egards eischen verbiedt my myn trots. Wanneer het noodig wordt, zal ik van de schandelyke vooruitzichten, vooral met dat te werk stellen voor de regeering, modern soort gevangenisarbeid derhalve, gebruik maken. Voorloopig denk ik er nog niet aan.

Denk je er aan my terug te zenden copieën van brieven?

Gelukkig is mevrouw Tjip weer op de been. Gefeliciteerd.

Vrouw en kinderen zyn nu hier. Voor de laatsten is het hier een paradys.

Ik ontving een briefkaartje van jullie uit Scheveningen. Merci.

Alles voor nu